

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku T. A., B. G., A. G. i B. A.
przy uczestnictwie Gminy J.
o stwierdzenie zasiedzenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 10 stycznia 2013 r.,
zażalenia wnioskodawcy T. A.
na postanowienie Sądu Okręgowego
z dnia 22 maja 2012 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie pozostawiając Sądowi
Okręgowemu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania
zażaleniowego.**

Uzasadnienie

W sprawie z wniosku W. i B. małżonków A., w miejsce których po śmierci wnioskodawców wstąpili T. A., A. G., B.A. i B. G., z udziałem Gminy J. Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 30 czerwca 2011 r. stwierdził, że W. i B. A. nabyli na prawach małżeńskiej wspólności ustawowej przez zasiedzenie własność nieruchomości położonej w J. oznaczonej jako działka nr 29, mapy 33 o pow. 0,1140 ha, objętej księgą wieczystą Kw nr [...] prowadzoną przez Sąd Rejonowy, w której jako właściciel wpisana jest Gmina J.

Na skutek apelacji uczestnika Gminy J., Sąd Okręgowy zaskarżonym obecnie postanowieniem uchylił postanowienie Sądu Rejonowego i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy nie podzielił podniesionego w apelacji, opartego na podstawie z art. 379 pkt 5 k.p.c., zarzutu nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji, który skarżąca uzasadniała pozbawieniem spadkobierców wcześniejszego właściciela nieruchomości W. K. możliwości obrony swych praw, na skutek niewezwania ich do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych. Uznał jednak, że stanowiło ono uchybienie procesowe, mające wpływ na wynik sprawy uzasadniające uchylenie postanowienia Sądu Rejonowego, który powinien usunąć je przy ponownym rozpoznaniu sprawy. Sąd Okręgowy uznał za uzasadniony zarzut wadliwego ustalenia przez Sąd Rejonowy stanu faktycznego sprawy w następstwie błędnej oceny dowodów. W wyrażonych w uzasadnieniu swojego postanowienia wskazaniach co dalszego postępowaniach stwierdził, że Sąd ten powinien przeprowadzić wnikliwe i wyczerpujące postępowanie dowodowe w szczególności dokonać szczegółowej analizy zeznań przesłuchanych świadków i złożonych w sprawie dokumentów oraz dopuścić wszelkie dowody, których potrzeba powołania wyniknie w toku postępowania, niezbędnych do ustalenia charakteru posiadania spornej nieruchomości przez wnioskodawców i dokonania prawidłowej oceny merytorycznej zasadności ich żądania.

W zażaleniu na postanowienie Sądu Okręgowego wnioskodawcy zarzucili naruszenie art. 510 § 1 i 2 k.p.c., art. 609 k.p.c. przez błędne zastosowanie oraz art. 379 pkt 5 k.p.c. i art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. przez uchylenie postanowienie Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania bez spełnienia przesłanek umożliwiających takie orzeczenie. Podnieśli nadto ewentualne zarzuty naruszenia art. 510 § 2 k.p.c. przez zaniechanie wezwania do udziału w sprawie dalszych uczestników, których udział uznał Sąd Okręgowy za konieczny i art. 386 § 6 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 i art. 233 § 1 k.p.c. przez udzielenie w zaskarżonym wyroku niedopuszczalnych wytycznych i dokonanie oceny dowodów i stanu faktycznego nie nadającej się do kontroli.

Wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ze względu na merytoryczny charakter postępowania apelacyjnego sąd drugiej instancji nie może poprzestać na ustosunkowaniu się do zarzutów skarżącego, lecz musi - niezależnie od ich treści - dokonać ponownych własnych ustaleń, a następnie poddać je ocenie pod kątem prawa materialnego (uchwała składu siedmiu sędziów SN – zasada prawna z dnia 23 marca 1999, III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124). W związku z tym sąd apelacyjny uwzględniając apelację z zasady zmienia zaskarżone orzeczenie i orzeka co do istoty sprawy (art. 386 § 1 k.p.c.). Zaskarżony apelacją wyrok sąd odwoławczy uchyła jedynie w wypadkach wskazanych w ustawie. Poza przypadkami określonymi w art. 386 § 2 i 3 k.p.c. (nieważność postępowania, istnienie podstaw do odrzucenia pozwu lub umorzenia postępowania), zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c., może uchylić wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy, albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Przedmiotem kontroli orzeczenia kasatoryjnego sądu apelacyjnego (wyroku albo postanowienia co do istoty sprawy w postanowieniu nieprocesowym), zaskarżonego zażaleniem wniesionym na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c., która ma charakter formalny, jest istnienie określonych w art. 386 § 4 przesłanek do jego

wydania. W razie uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy poddaje także kontroli prawidłowość stwierdzenia nieważności postępowania przez sąd drugiej instancji (postanowienia SN z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12 i z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12 dotychczas niepublikowane). Zakres tej kontroli nie obejmuje oceny wyrażonych w zaskarżonym orzeczeniu i nie mających związku z przesłankami uchylenia orzeczenia poglądów co do wykładni prawa, merytorycznego stanowiska w sprawie, oraz popełnionych w postępowaniu apelacyjnym uchybień procesowych, w tym także mających skutkować błędnym ustaleniem przyjętej w niej podstawy faktycznej.

Z tych przyczyn nie mogą odnieść skutku sformułowane w zażaleniu wnioskodawców i wykraczające poza ten zakres zarzuty sformułowane jako ewentualne.

Trafnie natomiast zarzucają skarżący, że zaskarżone postanowienie wydane zostało z obrazą art. 386 § 4 k.p.c. z uwagi na brak określonych w nim przesłanek do uchylenia postanowienia Sądu Rejonowego.

Przesłanki takiej nie stanowi wskazane jako jego podstawa, stwierdzone przez Sąd Okręgowy uchybienie przez Sąd pierwszej instancji obowiązkowi wezwania do udziału w sprawie wszystkich zainteresowanych, co stanowi uchybienie procesowe mogące mieć wpływ na wynik sprawy, lecz nie prowadzi do nieważności postępowania (uchwała SN z dnia 20 kwietnia 2010 r., III CZP 112/09, OSNC 2010, nr 7-8, poz. 98). Usunięcie wytkniętych Sądowi Rejonowemu uchybień procesowych w zakresie gromadzenia i oceny dowodów, które nie stanowią o nierozpoznaniu istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. (zob. wyrok SN z dnia 11 sierpnia 2010 r., I CSK 661/09, Lex nr 737251), nie wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c., a w zakresie kosztów postępowania na podstawie art. 108 § 2 w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.